

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และ เชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย)” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงผสมที่การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

พื้นที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกโดยพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เลือกพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัด พะเยา แพร่ น่าน และกำแพงเพชร สุโขทัย
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเส้นทางสะดวก
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ซึ่งมีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และระบบข้อมูลรวมถึงฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของจังหวัด

ผลการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้แก่

จังหวัดพะเยา

- วัดศรีโคมคำ
- วัดติโลกอาราม
- กว๊านพะเยา
- อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง
- หอวัฒนธรรมนิทัศน์
- ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ

จังหวัดแพร่

- พระธาตุดอยจอมแจ้ง
- พระธาตุดู่ฮ้อย
- คุ่มเจ้าหลวง
- วัดพระธาตุดู่ฮ้อย

จังหวัดน่าน

- วัดภูมินทร์
- พระธาตุดู่ฮ้อย
- แหล่งเตาเผาและเครื่องเคลือบบ้านบ่อสาก
- บ่อเกลือ อ. ปัว

จังหวัดกำแพงเพชร

- อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ)
- อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (วัดช้างรอบ วัดสิงห์)

จังหวัดสุโขทัย

- อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสุโขทัย
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง
- อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุโขทัย

การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

เป็นการศึกษาสภาพพื้นที่วิจัยจากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) ของกอดเฟรย์ เคอร์รี่ และคลาร์ค แจ็คกี้ (Godfrey Kerry & Clarke Jackie. 2000, pp. 64-71) เพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และ เชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) ซึ่งข้อคำถามได้แก่

- 1) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม

- 5) การต้อนรับของประชาชนในท้องถิ่น
- 6) การจัดการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ได้แก่ นักวิจัย นักวิชาการ หน่วยงาน ผู้ประกอบการ และชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 50 คน โดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน และมีการใช้ข้อมูลทุติยภูมิเพื่อสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลผลการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย)

1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

- ลักษณะถนน
- พาหนะที่เข้าถึง
- พาหนะรับจ้างที่เข้าถึง
- ระยะทาง
- ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่ง

2. สิ่งอำนวยความสะดวก
  - น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์สาธารณะ
  - ถังขยะ
  - สถานที่จอดรถ
  - จุดพักนักท่องเที่ยว
  - ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก
  - ห้องน้ำ
  - การดูแลรักษาความปลอดภัย
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
  - สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการถูกตัดแปลง
  - ระบบนิเวศ
  - มลภาวะ (ขยะ ภาพ เสียง อากาศ)
4. คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม
  - ทางธรรมชาติ
  - ทางประวัติศาสตร์
  - ทางวัฒนธรรม
5. การต้อนรับของประชาชนในท้องถิ่น
  - การต้อนรับนักท่องเที่ยว
  - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของแหล่ง
  - การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน
  - การได้ประโยชน์ของคนในชุมชนจากแหล่ง
6. การจัดการ
  - การบริการข้อมูลเพื่อการศึกษา
  - การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
  - องค์กรหรือกลุ่มในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

1.1 แบบสัมภาษณ์

1. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
2. สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอย่างไร
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
4. คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

5. การต้อนรับของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างไร
6. การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
7. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และ เชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ เชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ามีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่

- 1) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม
- 5) การต้อนรับของประชาชนในท้องถิ่น
- 6) การจัดการ

ซึ่งลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การอ่านค่า ดังนี้

5	หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึงเห็นด้วยมาก
3	หมายถึงเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึงเห็นด้วยน้อย
1	หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา (Content analysis) และนำข้อคำถามมาแก้ไขปรับปรุง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยในการลงสำรวจพื้นที่ ในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 19 แห่ง แล้วนำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม และทำการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

2. ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และ เชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติ พรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดค่าระดับคะแนน ใช้วิธีการให้ คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 2 3 4 และ 5 มีเกณฑ์ในวิเคราะห์ ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean)	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และนำมาสรุปประเด็นเนื้อหาในเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน